

6 EKİM ULUSLARARASI JEOÇEŞİTLİLİK GÜNÜ: GEÇMİŞİ KORUMAK- GELECEĞİ SÜRDÜRMEK

Uluslararası Jeoçeşitlilik Günü 2021 yılında 41. UNESCO Genel Kurulunda kabul edilmiş olup, söz konusu tarihten bu yana her yıl 6 Ekim günü, farklı ülkelerdeki insanlar, jeoçeşitliliğin önemini anlatan etkinliklerde bir araya gelerek toplumsal farkındalık yaratmaya çalışmaktadırlar.

Her yıl farklı bir tema çerçevesinde düzenlenen etkinliklerin bu yılki ana teması UNESCO tarafından “Geçmiş Korumak-Geleceği Sürdürmek” olarak belirlenmiştir.

Bildiğimiz şekliyle Dünya'nın varlığını sürdürmesi açısından jeoçeşitliliğin önemli olduğu bilinmesine rağmen, arzu edilen önemin verilmediği görülmektedir. Jeoçeşitliliğin sağladığı çok sayıda hizmete rağmen, çoğu insan toplum olarak ona ne kadar bağımlı olduğumuzun farkında değildir Bu nedenle, Birleşmiş Milletler'in 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerine ulaşılmasında temel bir unsur olan, vatandaşların daha sürdürülebilir bir toplumu teşvik edecek bilinçli politika seçimleri yapmalarını sağlamak için Dünyanın dinamik süreçlerinin daha iyi anlaşılmasını sağlayacak çözüm

önerilerini teşvik etmemiz gerekiyor. Uluslararası Jeoçeşitlilik Günü bu nedenle, jeoçeşitliliğin insanlığa ve gezegene, topluma ve ekosistemlere fayda sağlayan inanılmaz bir zenginlik sunmadaki rolünün yanı sıra, jeokaynakları ve jeomirası sürdürülebilir bir şekilde yönetmenin önemini her yıl hatırlatmaktadır. Gün aynı zamanda jeoçeşitlilik ile yaşamın tamamı arasındaki kritik bağlantıya ilişkin farkındalığı artırmak ve yer bilimi eğitiminin insanlığa kaynak çıkarma, afet risklerinin azaltılması, iklim değişikliği etkilerinin hafifletilmesi ile biyolojik çeşitlilik kaybı sorunlarına nasıl sürdürülebilir çözümler sunduğunu kanıtlamak için de bir fırsat olarak görülmektedir.

Jeolojik mirasın önemine inanan ülkeler sahip oldukları jeolojik miras alanlarının envan-

terini çıkarıp, korunması ve geliştirilmesi için özel çaba sarf ederken, ülkemizde ise jeolojik veya doğal mirasın korunmasında görevli başta Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü olmak üzere ilgili merkezi idareler ile yerel idarelerin yeteri çabayı gösteremedikleri görülmektedir. Ülkenin sahip olduğu jeolojik miras envanterinin çıkarılması, jeolojik mirasın korunması ve geliştirilmesi konusunda herhangi bir çalışma yürütülmezken, jeoçeşitliliğin öneminin yeterince kavranamadığı, bu nedenle ülkenin sahip olduğu jeolojik mirasın her gün tahrip edilerek, tüketilmekte olduğu bilinmektedir. Örneğin; Odamızın da içinde yer aldığı bazı meslek örgütleri ve sivil toplum kuruluşlarının çabaları sonucunda, 2022 yılında Kapadokya ve Pamukkale bölgesi Uluslararası Jeoloji Bilimleri Birliği(IUGS) tarafından Dünyanın ilk 100 jeolojik miras alanı içine alınmasına rağmen, geçen 2 yıllık süre içerisinde ilgili kurumların her iki alanın jeo-miras değerini ortaya çıkarıp, insanlığın hizmetine sunacak tek bir çalışma yürütmedikleri görülmektedir. Söz konusu alanların UNESCO Doğal Miras alanı içine veya UNESCO Küresel Jeopark Alanı içine alınmasına ilişkin tek bir çaba gösterilmezken, dünyanın ilk 100 jeolojik miras alanı içine alınan Kapadokya bölgesi Kapadokya Alan Başkanlığı eliyle, her gün daha fazla tahrip edilip, tüketilmektedir. Benzer durum Pamukkale bölgesi içinde geçerli olup, Pamukkale jeolojik miras alanı ve çevresinin “UNESCO Küresel Jeopark Alanı” içine alınmasına ilişkin çabalar yeterli destek görmemektedir.

Yine benzer şekilde 2024 yılında Odamız başta olmak üzere ilgili meslek örgütleri ve sivil toplum kuruluşlarının girişimleri sonucunda Uluslararası Jeoloji Bilimleri Birliği (IUGS) tarafından Dünyanın ikinci 100 jeolojik miras alanı içine alınan ve “Mars Gezegenin Yeryüzündeki Temsilci” olarak tanıtılan Salda Gölü içinde gereken çaba gösterilmemektedir.

1990 yıllardan bu yana gelişmiş ülkeler, UNESCO tarafından gerçekleştirilen etkinlik ve konferanslar sonucu jeoçeşitliliğin korunması ve geliştirilmesi konusundaki çabalara sahip çıkıp, ülkelerinin sahip olduğu jeolojik miras

alanlarını belirleyip koruma statülerini düzenlerken, ülkemizde ise bırakınız jeolojik miras alanlarını korumak, bunun için gerekli olan tek bir mevzuat düzenlemesi dahi yapılamamıştır. Hatta bu amaçla Odamız tarafından önerilen TBMM dahil ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile paylaşılan yasal mevzuat düzenlemelerinin de önü kesilerek, kadük hale getirilmektedir.

Günümüzde UNESCO Dünya Miras Listesinde 1031 miras alanı bulunmaktadır. Bu alanların 802’si kültürel, 197’si doğal, 32’si karma statüde miras alanıdır. Türkiye’nin UNESCO Dünya Miras Listesinde 13 kültürel ve 2’si karma olmak üzere 15 miras alanı bulunmaktadır. Oldukça zengin bir jeoçeşitliliğe sahip olan ülkemizde doğal miras niteliğinde tek bir alanın dahi UNESCO Dünya Miras Listesinde yer almaması, bu konuda kurumların içinde bulunduğu zafiyetin ne boyutta olduğunu açık kanıtı niteliğindedir.

Sonuç olarak, ülkemizin sahip olduğu zengin jeolojik yapısının beraberinde getirdiği jeolojik miras niteliğindeki alanların UNESCO ölçütleri çerçevesinde belirlenmesi, bunlara ilişkin envanterlerin çıkarılması, UNESCO’nun belirlediği kriterleri karşılayan alanların belirlenerek UNESCO Küresel Jeopark alanı içine alınması için gereken bilimsel, teknik ve idari çalışmaların başlatılması, yıllardır eksikli olduğu Odamız tarafından dile getirilen mevzuat düzenlemelerin bir an önce gerçekleştirilmesine ihtiyaç bulunmaktadır.

TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası olarak milyonlarca, hatta milyarlarca yıllık jeolojik süreçler sonucunda oluşan, bir kez yok edildiğinde bir daha yerine konulması mümkün olmayan “jeolojik miras alanlarının” belirlenmesi, bu alanların koruma altına alınması ile korum-kullanma dengesi gözetilerek insanlığın hizmetine sunulması konusundaki çalışmalarına devam edecektir.

Saygılarımızla,

TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası

Yönetim Kurulu